

ГРАД БИЈЕЉИНА

Буџет за грађане

2016.

УВОДНА РИЈЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИКА
МИЋЕ МИЋИЋА

Зашто „Буџет за грађане“?

Драги суграђани,

Пред вама је други „Буџет за грађане“ – грађански водич који на једноставан начин приказује како ће се прикупљати и трошити новац из буџета Града Бијељине током 2016. године.

Израдом овог документа желимо да будемо отворенији и одговорнији према грађанима у процесима доношења важних одлука на локалном нивоу.

„Буџет за грађане“ има за циљ да јавности омогући бољи увид и разумијевање начина на који локалне власти планирају, расподјељују и троше средства из буџета Града. С обзиром на то да новац стиже у буџет Града од пореских обвезника, наша је обавеза да њиме располажемо у најбољем интересу заједнице и да грађанима представимо тачне и разумљиве податке о изворима прикупљеног новца и његовом трошењу.

Грађански водич кроз буџет намијењен је свим грађанима који желе да буду обавијештени о плановима локалне заједнице и који желе да прате трошење новца при реализацији постављених циљева.

Надам се да ће овај документ дати одговоре на кључна питања и тако Буџет учинити приступачнијим и разумљивијим.

Такође, очекујем да ћете се у наредним годинама више укључивати у буџетски процес, што ће допринијети новом квалитету управљања локалном заједницом.

Буџет за грађане

Новац којим на основу својих **буџета** располажу институције власти на свим нивоима је новац грађана. Приходи власти долазе од грађана кроз порезе (на продају роба и услуга, доходак, плате, имовину,..) и плаћање разних такси и накнада. Поред овога, приходи долазе од **концесија** за искоришћавање природних ресурса који су дио националне баштине па припадају свим грађанима. Чак и када буџетска средства долазе од кредита, грађани су ти који ће их морати отплатити на крају. Институције власти су одговорне за средства у оквиру буџета, те одлучују у име грађана о расподјели прикупљених средстава за различите намјене.

Имајући у виду да је буџет и одраз локалних **јавних политика**, јасно је због чега у земљама с развијеном демократском културом постоји значајан интерес јавности за многа питања која се тичу буџета. Грађани желе да знају и одлучују о томе како ће се трошити њихов новац. Дакле, информисаност је основни предуслов за учешће грађана у процесу одлучивања о буџету. У складу с тим, задатак органа локалне самоуправе (општине или града) јесте да обезбиједи јавност рада и пружи информације о свим битним питањима у процесу креирања, усвајања и извршења буџета.

Буџет за грађане је документ који сажима и појашњава основне информације из буџета. То је извјештај за грађане, представљен у приступачном формату, користи једноставан и јасан језик који они могу разумјети. Ако

Буџет је акт којим се предвиђају сви приходи и расходи у једној буџетској години.

Концесија – Дозвола власти која се даје правним или физичким лицима за обављање одређене дјелатности по унапријед прописаним условима.

Јавне политике – План или смјер дјеловања власти.

Буџет за грађане је поједностављен и илустративан приказ одређених дијелова градског буџета.

су у стању да их разумију, грађани онда могу остваривати своја грађанска права у демократији – они могу постављати питања која осигуравају да власт објашњава оно шта ради у њихово име.

Треба напоменути да је садржај овог документа припремљен у потпуности уз учешће великог броја грађана Града Бијељина. Током припреме самог документа извршене су бројне индивидуалне и групне консултације са грађанима, представницима савјета мјесних заједница, те представницима невладиних организација.

Који су послови из надлежности Града?

Град Бијељина, као јединица локалне самоуправе у Републици Српској, обавља послове из самосталне надлежности и послове који су му пренесени посебним законом. Стога је веома битно појаснити ко финансира одређене надлежности и послове, а који од њих се врше на локалном нивоу (Табела 1).

Самостални послови Града:

- нормативна дјелатност,
- послови управљања Градом и
- пружање јавних услуга.

Табела 1: Финансирање надлежности (законска обавеза и факултативно финансирање, у складу са одређењем локалне политике).

Учешће Града у финансирању	Потпуно финансира Град	Углавном финансира Град	У мањој мјери финансира Град	Не финансира Град
Образовање			x	
Општа управа (матични уред, рег. бира- ча, јавна управа, цивил- на заштита...)		x		
Здравствена заштита			x	
Социјална заштита		x		
Култура		x		
Урбанизам, просторно уређење, стамбена политика		x		
Комуналне и друге јавне услужне дјелатности		x		
Заштита околине		x		
Саобраћај – транспорт		x		
Привреда (пољопривреда, трговина, занатство, шумарство, угоститељство...)			x	

У оквиру нормативне дјелатности и управљања, Град обавља следеће послове:

- доноси програм развоја, урбанистичке и регулационе планове,
- доноси буџет и завршни рачун,
- уређује и обезбјеђује коришћење грађевинског земљишта и пословног простора,
- управља и располаже имовином Града,
- врши наплату и контролу наплате изворних прихода Града,
- оснива Градску управу и стручну службу Скупштине Града и уређује њихову организацију.

У оквиру пружања услуга, Град обавља следеће послове:

- уређује и обезбјеђује обављање комуналних дјелатности, коришћење јавних површина, одржавање и коришћење јавних објеката комуналне инфраструктуре,
- врши послове из области културе, образовања, социјалне заштите, здравства, остваривања права борацке популације, војних инвалида,
- брине о заштити животне средине,
- подстиче развој привреде (пољопривреде, туризма...)

Поред тога, Град обавља и послове виших органа власти, када се законом пренесу у његову надлежност.

Како тече буџетски процес?

Економска основа садржаја буџета

Економска основа за израду Буџета за грађане произилази из анализе прихода у протеклом периоду текуће године, као и процјене остварења прихода у наредној години, а на основу ДОБ-а.

У оквиру пореских прихода предвиђених за 2016. годину највеће учешће има приход по основу ПДВ-а. Он има раст у поређењу са приходом у 2015. години, а основ плана је остварење у протеклих 9 мјесеци ове године. У складу са економском ситуацијом, стањем привреде у Републици и локалној заједници, планиране су вриједности буџета (приходи порески, непорески и остали приходи).

Буџетски процес
Процес који обухвата следеће кораке: припрему и усвајање буџета, његово извршење, извјештавање и контрола.

изради и усвајању Буџета.

Буџетски процес се заснива на анализи остварења прихода у протеклом периоду, процјенама **економске основе**, приоритетним циљевима и пословима из надлежности Града, планираним пројектима и програмима. Доношење буџета Града прописано је Законом о буџетском систему РС, којим су утврђени поступци/кораци и крајњи рокови у припремању,

Економска основа – Материјална добра која омогућавају друштвену и индивидуалну егзистенцију човјека.

Активности започињу у јулу мјесецу анализом **ДОБ-а** и слањем Упутства за израду буџета. На основу буџетских захтјева корисника буџета Града, Одјељење за финансије врши усаглашавања и приступа изради Нацрта буџета, затим прибавља мишљење и препоруке Министарства финансија, а Нацрт утврђује Скупштина града. Затим слиједе јавне расправе о Нацрту, након чега се утврђује Приједлог буџета, који разматра и усваја Скупштина, по прибављеној сагласности Министарства. Усвојена буџетска документа се објављују и достављају Министарству финансија. Активности на доношењу буџета трају до децембра текуће године.

ДОБ – Документ оквирног буџета – пројекција трогодишњих прихода и расхода односно буџета Републике Српске

У наредној години планирани буџетски оквир се реализује, а расположива средства се троше према утврђеним намјенама и плану, о чему се квартално извјештава Скупштина града. Остварење буџета се анализира, надзире и прати, а у случају одступања врше се измјене буџета по истој процедури. Надлежни органи врше контролу и ревизију извршења буџета и извјештавања. Слиједи графички приказ буџетског циклуса.

Графикон бр. 2: Буџетски распоред са нагласком на мјесеце када се грађани могу укључити (поља означена црвеним) и како то могу да учине.

јули

Одјељење за финансије Градске управе анализира ДОБ (документ оквирног буџета), којим Влада РС утврђује основне макроекономске претпоставке, пројекције и прогнозе за наредне двије године.

јули

Одјељење за финансије буџетским корисницима доставља упутство за припрему Нацрта буџета за наредну фискалну годину (даје пројекције буџетских средстава и лимите потрошње за буџетске кориснике, поступак и динамику припреме буџета).

септе-
мбар

Буџетски корисници састављају буџетске захтјеве за наредну годину.
Кроз захтјеве корисника буџета могу бити испољене и потребе грађана који дјелују кроз НВО и групе грађана.

окто-
бар

Одјељење за финансије припрема радну верзију Нацрта буџета на основу достављених буџетских захтјева.

новем-
бар

Градоначелник, у сарадњи са Одјељењем за финансије, утврђује Нацрт буџета и доставља га Министарству ради добијања препоруке.

новем-
бар

Скупштина града се изјашњава: утврђује Нацрт буџета и доставља га на јавну расправу.
Могуће је учешће грађана путем НВО и група грађана, кроз достављање захтјева одборницима или радним тијелима Скупштине.

новем-
бар

Организују се јавне расправе.

новем-
бар

Градоначелник доставља Министарству приједлог, у који су уграђене усаглашене сугестије са јавних расправа, на сагласност.

децем-
бар

Приједлог буџета Града усаглашен је са Министарством; градоначелник доставља Скупштини Града на усвајање.

децем-
бар

Градска скупштина доноси одлуку о усвајању.
Могућност учешћа грађана путем амандманског дјеловања.

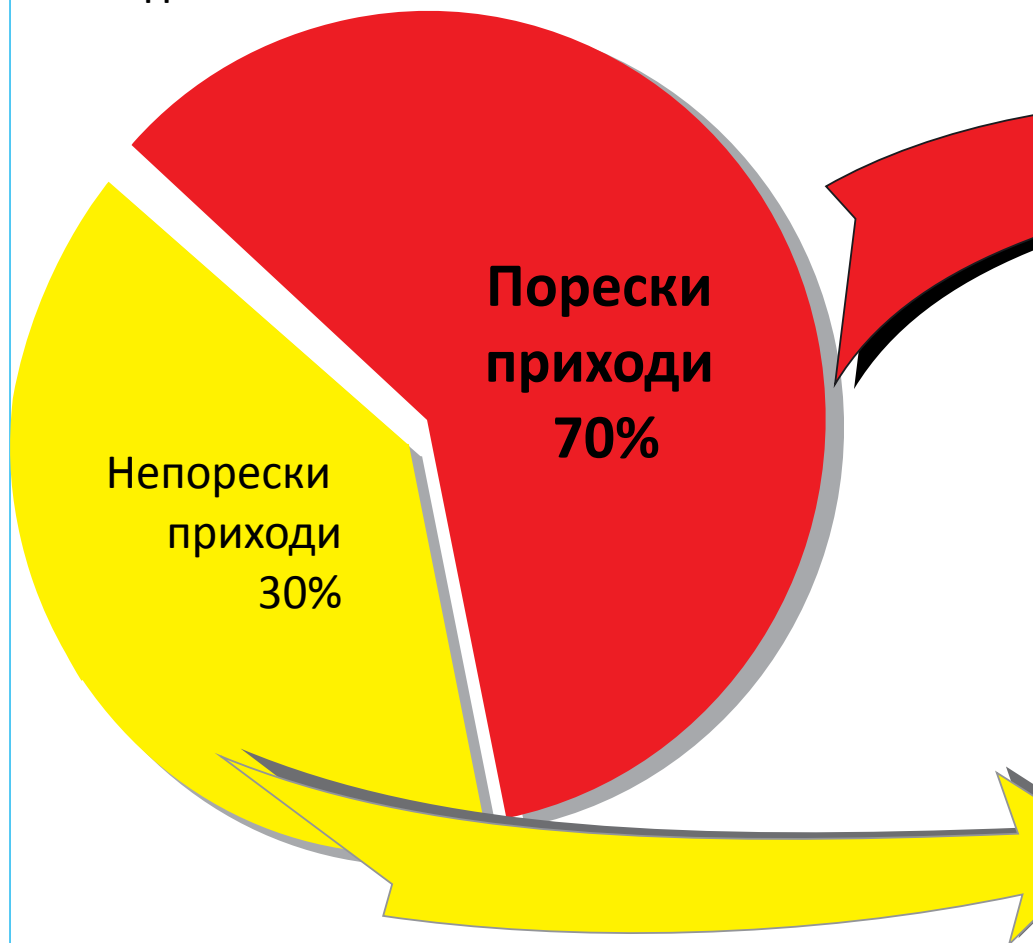
децем-
бар

Одјељење за финансије доставља Министарству усвојен буџет, одлуку о усвајању и одлуку о извршењу.

Како се пуни буџет

Града Бијељине?

ПРИХОДИ

Порез на непокретности
2.720.605 KM

Порези на
лична примања
5.330.500 KM

Индиректни порези –
приход од ПДВ-а;
22.270.500 KM

Остали приходи
5.882.400 KM

Приходи од такси
3.419.200 KM

Властити
приходи буџетских
корисника
1.569.700 KM

Приходи по основу накнада
5.800.500 KM

**Укупна средства која су планирана у Нацрту Буџета Бијељине за 2016.
годину износе 46.993.681 KM.**

Гдје се распоређује буџетски новац?

Приоритети у потрошњи за 2016. годину су: **јавна потрошња**, социјална заштита, отплата по основу задужења, образовање, култура, спорт, информисање, млади, здравство, заштита животне средине и комунални послови, **капитални издаци** за које су утврђени приоритети финансирања стратешким документима и др.

Јавна потрошња – То су сви издаци Града у најширем смислу, за обављање законском предвиђених функција.

Капитални издаци – Издаци за набавку земљишта, нематеријалне имовине, залиха и др. нефинансијске имовине, чији је вијек дужи од једне године. На примјер: за изградњу расвјете, цјевовода, канализације, изградњу или реконструкцију путева, итд.

РАСХОДИ

Структура потрошње се може посматрати и по областима тј. намјени/функцији утрошка предвиђених средстава.

- Економски послови се обављају и евидентирају кроз подстицајна средства за развој пољопривреде и туризма путем Одјељења за привреду и пољопривреду, Аграрног фонда, Агенције за развој малих и средњих предузећа и Туристичке организације.
- Здравство обухвата финансирање примарне здравствене заштите (Дом здравља и мртвозорство).
- Заштита животне средине обухвата активности везане за дератизацију, дезинсекцију, заштиту од амброзије, аерозагађења и др.
- Комунални послови су послови одржавања јавне хигијене, зимске службе, путне сигнализације, јавне расвјете, одржавање зеленила и др.
- У оквиру социјалне заштите финансира се Центар за социјални рад и обавезе утврђене Законом о социјалној заштити (туђа нега, породични смјештај, здравствена заштита, јавна кухиња и др.).

Колико смо задужени и како је трошен позајмљени новац?

Претходних година, у циљу реализације капиталних пројеката, због недостатка буџетских средстава, коришћени су туђи извори по основу кредита и емисије обвезница (хартија од вриједности којом се њен издавалац обавезује да ће лицу које је назначено или њеном доносиоцу исплатити износ који је наведен на њој и платити камату наодређени временски период). Задужење је у границама законског лимита (од изворних прихода буџета из претходне године).

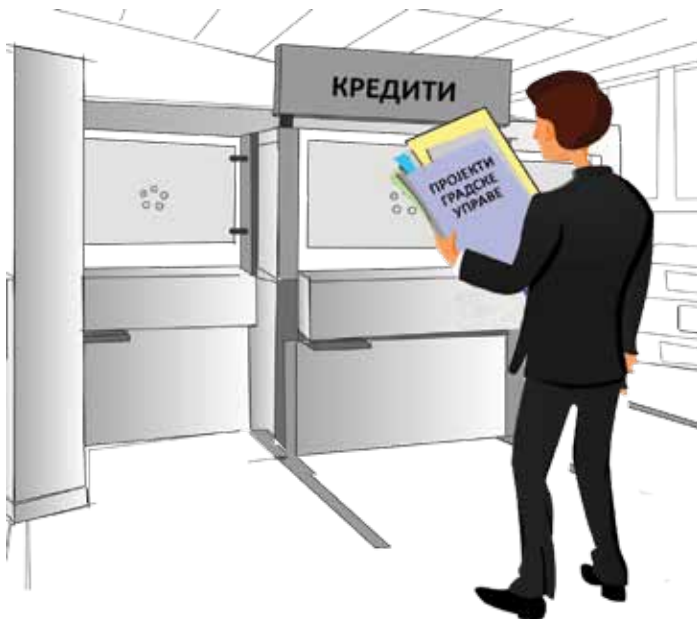
Стање задужености Града на дан 31. 10. 2015. је:

Извори задуживања	Износ кредита –КМ	Намјена средстава/ инвестиције	Год. задужења	Година отплате	Дуг – КМ (главница)
НЛБ Развојна банка	15.000.000	заобилазнице, Центар за високо образовање, путеви, улице, водоводи, домови културе	2007.	2019.	5.740.000
Инвестиционо-развојна банка	3.000.000	кишна и фекална канализација, путеви, НН мрежа	2009.	2019.	1.505.199
Нова банка	2.000.000	путеви, водоводи, Центар за културу	2009.	2019.	1.106.599
Уникредит банка	5.000.000	путеви, улице, водоводи НН мрежа, Центар за културу	2010.	2022.	4.125.000
Нова банка	10.000.000	болница, Центар за културу, инфраструктура	2011.	2023.	8.583.333
Комерцијална банка	6.000.000	путна мрежа, гробље	2013.	2025.	5.800.000
Свјетска банка	495.334	водоводна мрежа	2008.	2030.	331.915
Емисија обвезница	11.000.000	Индустријска зона, Центар за културу, инфраструктура	2010.	2019.	5.855.427
УКУПНО	52.495.334				33.047.473

Издате гаранције Града у укупном износу од 31.009.550,17 КМ (8 гаранција, са најдужим роком важења до 2028. године) односе се, између осталог, и на:

- пројекат управљања чврстим отпадом (ЈП „Еко-деп“ – 5.941.546 КМ),
- канализацију (ЈП „Водовод и канализација“ – 23.468.004,17 КМ),
- уређење грађевинског земљишта (ЈП Дирекција за изградњу и развој града – 1.000.000 КМ),
- ЈУ Бања Дворови – 600.000 КМ.

До сада није било плаћања по гаранцијама, а износи за сервисирање главнице по кредитима и обвезницама у протеклом периоду се виде на доњој слици.

Предвиђена средства за **капиталне** **пројекте** (комуналне инфраструктуре)

Планирани капитални издаци износе 6.851.227,00 КМ или око 15% укупног буџета, а са средствима за отплату по основу задужења (јер су кредитна средства кориштена за капиталне издатке) 27% буџета.

Најзначајнији капитални пројекти планирани у 2016. години су:

- инвестиције у образовању – Основна школа „Леџинци“;
- социјално збрињавање социјалних категорија становништва и ромских породица;
- стамбено збрињавање борачке категорије;
- реконструкција зграде Градске управе;
- набавка опреме, материјално-техничко опремање ватрогасних јединица;
- комунална инфраструктура.

У оквиру наведених капиталних пројеката нису обухваћени пројекти који се реализују из донаторских средстава, преко других субјеката, односно изван фонда 01 на који се и односи планирани буџет.

Планиране инвестиције у мјесним заједницама ће бити реализоване дијелом из буџета Града (70-80%, у зависности од пројеката), а дијелом из властитих средстава (20-30%) по принципу суфинансирања.

Капитални пројекти –

То су пројекти изградње и капиталног одржавања зграда и грађевинских објеката инфраструктуре од интереса за локалну заједницу, укључујући услуге пројектног планирања које су саставни дио пројекта, обезбеђивање земљишта за изградњу, као и пројекти који подразумевају улагања у опрему, машине и другу нефинансијску имовину, а у функцији су јавног интереса.

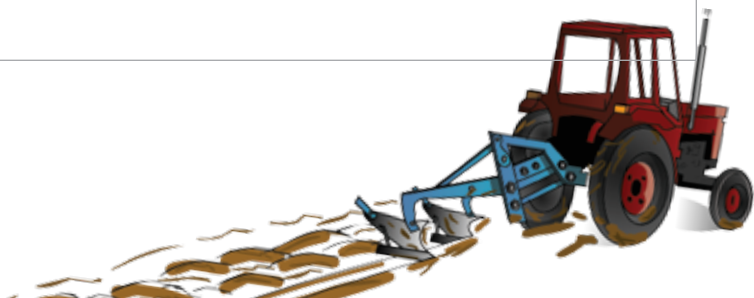
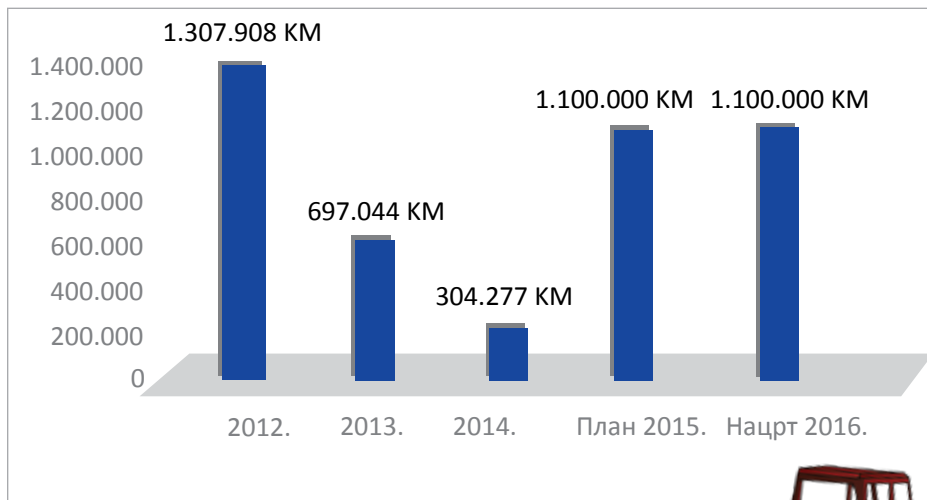
Издвајања за пољопривреду и развој села

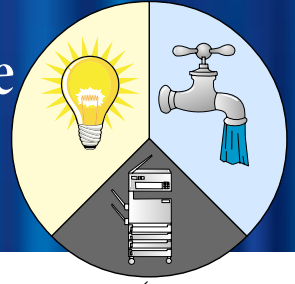
Због значаја пољопривреде у укупном развоју локалне заједнице 2008. године формиран је Аграрни фонд. У 2016. години, као и претходним годинама (2012–2015), а у складу са стратешким одређењима, Град планира одређена издвајања за пољопривреду и развој села. Овај дио издвајања се не односи на подстицаје које пружа Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства РС.

Расподјела подстицајних средстава за 2016. годину извршиће се према програму, који ће након усвајања Буџета донијети Скупштина града (почетком наредне године).

Кретање издвајања за подстицајна средства за пољопривреду у периоду 2012–2014, те план за 2015. и 2016. види се на сљедећој слици.

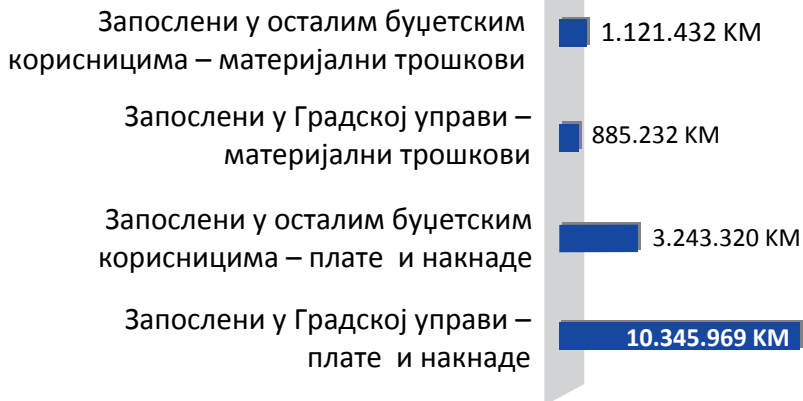
Расходи за плате и материјалне трошкове администрације

У оквиру јавне потрошње значајно учешће имају лична примања (плате и накнаде запослених) запослених у Градској управи и код буџетских корисника који се финансирају преко трезора (учешће личних примања у потрошњи је 28% буџета). Од укупних средстава за плате и накнаде запослених (399) у Градској управи, укључујући и ватрогасце (40), планирано је да се потроши 10.345.969 КМ (22%), а за запослене (165) код осталих буџетских корисника планиран је износ од 3.243.320 КМ (6%). Просјечне нето плате, од НК радника до начелника одјељења, крећу се од 370 до 2.000 КМ, а за функционере (градоначелника, замјеника градоначелника, предсједника и потпредсједника Скупштине) обрачун плате се врши по посебној Одлуци, на бази просјека.

Лична примања из буџета Града Бијељина се обезбјеђују запосленима код сљедећих буџетских корисника: Центар за социјални рад, Дјечији вртић, Музеј, СКУД „Семберија“, Туристичка организација, Агенција за развој малих и средњих предузећа и Центар за културу.

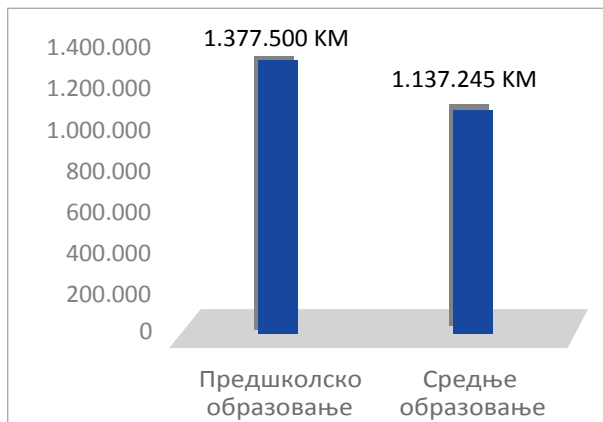
Ко су корисници буџета Града Бијељина?

Градска управа и Скупштина су директни корисници средстава буџета Града, а индиректни корисници су:

Р. б.	Назив корисника	План за 2016.
1.	Центар за социјални рад и социјалну заштиту	4.812.000
2.	Дјечији вртић „Чика Јова Змај“	1.377.500
3.	Библиотека „Филип Вишњић“	125.163
4.	Музеј „Семберија“	239.000
5.	Економска школа	94.700
6.	Гимназија „Филип Вишњић“	110.150
7.	Пољопривредна и медицинска школа	678.400
8.	Техничка школа „Михајло Пупин“	165.417
9.	Музичка школа „Стеван С. Мокрањац“	29.378
10.	Средња стручна школа Јања	59.300
11.	СКУД „Семберија“	139.265
12.	Туристичка организација	297.556
13.	Агенција за развој малих и средњих предузећа	212.400
14.	Територијална јединица – опремање	1.890.000
15.	Центар за културу „Семберија“	719.594
	Укупно:	10.944.823

Издавања у области образовања

Из буџета Града Бијељина финансирају се материјални трошкови средњих школа и дјелимично инвестиције (плате финансира РС), стипендије (за студенте и ђаке) и помоћи за школовање. Предшколско образовање се у цјелости финансира из буџета Града и властитих прихода по основу уплата родитеља.

Из средстава буџета Града Бијељина за 2016. годину за финансирање предшколске установе Дјечији вртић „Чика Јова Змај“ планирана су средства у износу од 669.000 KM, а по основу уплата родитеља планиран је властити приход у износу од 708.500 KM. Ова устано-

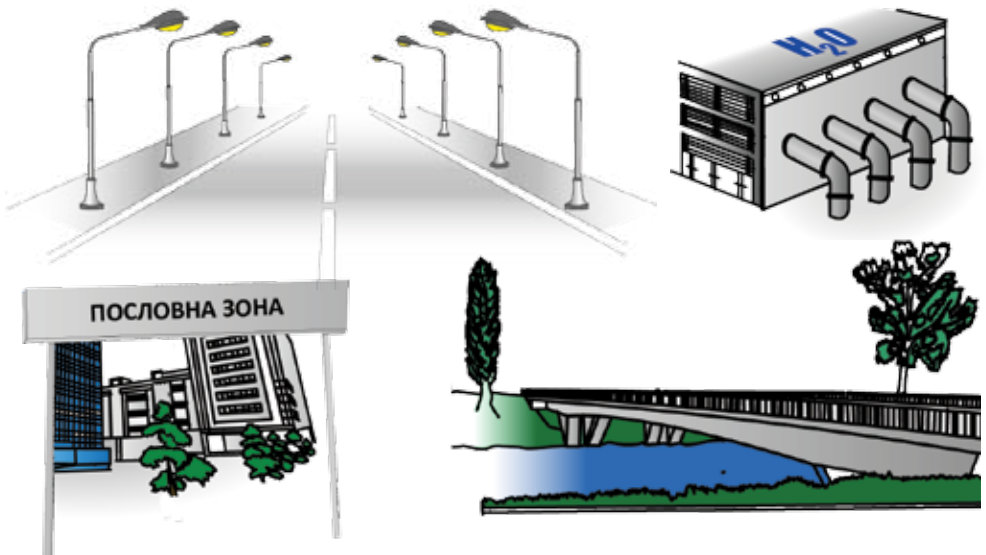
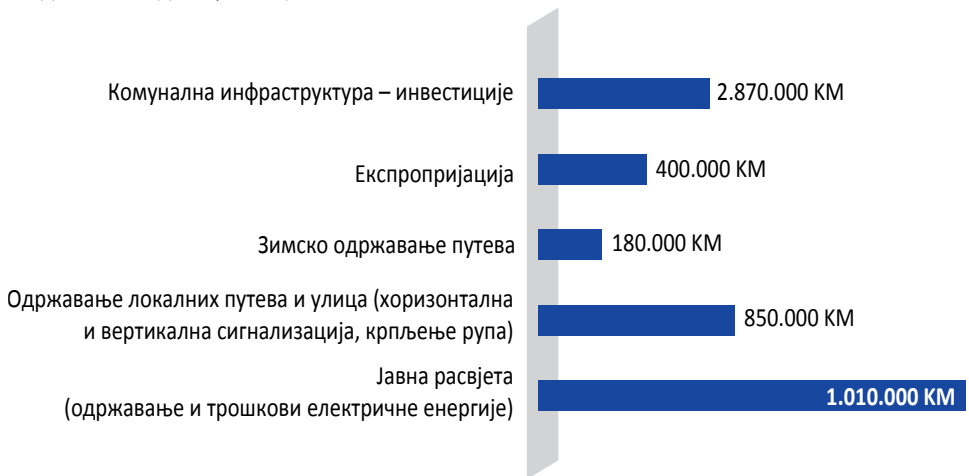
ва има четири објекта, два у граду, један у Дворовима и један у Новом Насељу Јања. Укупан број дјеце која бораве у вртићу износи 474 (324 дјеце – цјелодневни боравак, 40 – продужени боравак и 110 – играоница).

Материјални трошкови средњег образовања, који се финансирају из буџета Града Бијељина, планирани су на основу утврђених критерија (површине, броја ученика и др). Финансирање материјалних трошкова средњих школа се односи на издатке за Економску школу, Гимназију, Пољопривредну и медицинску школу, Техничку школу, Музичку школу и Средњу стручну школу у Јањи.

Издавања у области комуналног сектора и градске путне инфраструктуре, с освртом на екологију

За текуће одржавање у области комуналног сектора, укључујући заштиту животне средине према законским обавезама, планирано је да се потроши 5.912.656 КМ. Структура издавања за текуће одржавање у овој области се види на сљедећој слици.

Издавања за културу, спорт, вјерске заједнице и информисање

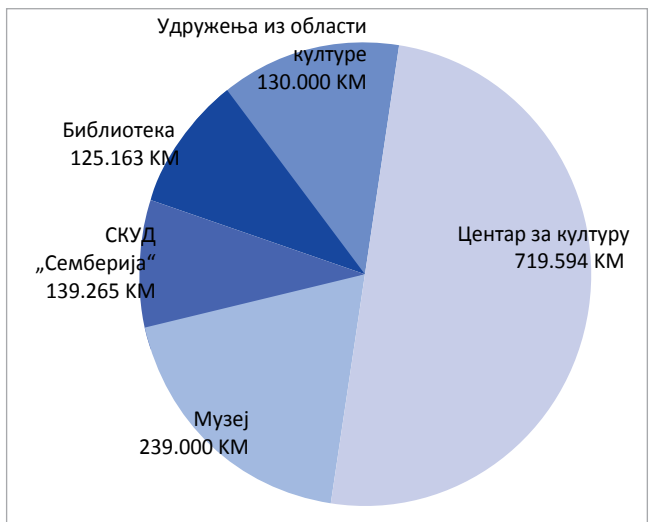
Укупно планирана средства за спорт и физичку културу износе 1.735.000 KM.

Ова средства се односе на финансирање спорта по Програму (расподјела се утврђује по категоријама и клубовима), резерву за спорт, школски спорт и дознаке Дирекцији која управља спортским објектима (Соколски дом, стадион). Планирана средства за информисање, у укупном

износу од 468.000 KM, односе се на услуге издавања локалних новина (ЈИП „СИМ“), коришћење услуга медијских кућа за оглашавање и обавјештавање о важним информацијама, догађајима, манифестацијама Града Бијељина.

У области културе, из буџета Града Бијељина финансирају се: Центар за културу, Музеј, СКУД „Семберија“, Библиотека, културно-умјетничка друштва по селима, те удружења из области културе. Укупна средства која се издавају из буџета за 2016. годину износе 1.353.022 KM док се на слици види структура ових издавања у новцу.

Напомињемо да су издавања за културу нижа од издавања за физичку културу и спорт, те виша од издавања за вјерске заједнице и информисање. То се може видјети и на слици лијево.

Издавања за социјално угрожене

За социјалну заштиту (дио који се односи на финансирање путем Центра за социјални рад и социјалну заштиту) планирана су средства у износу од 4.812.000 КМ или око 10% укупног буџета.

Из планираних средстава социјалне заштите, у складу са Законом о социјалној заштити, финансирају се трошкови за његу и смјештај социјално угроженог становништва (50% су средства буџета Града, а 50% се обезбјеђује из буџета РС). За народну кухињу обезбјеђују се средства у износу од 70.000 КМ (245 корисника, за оброке на дневној основи). Такође, у групи „остали корисници“ налазе се трошкови за помоћ социјалним категоријама –подстицај повратка, помоћ породицама, подстицај повећања наталитета, помоћ борачкој популацији, студентима, ученицима.

Буџет за грађане Града Бијељина је поједностављени и илустровани приказ одређених дијелова документа Буџет Града Бијељина.

Овај једноставни и илустративни извјештај омогућит ће вам да разумијете како градска власт за вас и у ваше име троши новац. Погледајте и питајте нас!

Подаци за конктакт са грађанима:

ОДСЈЕК ЗА БУЏЕТ:

Нада Спасојевић, шеф Одсјека

055/202-023, nada.spasojevic@sobijeljina.org

Буџет за грађане Града Бијељина: www.sobijeljina.org/cir/747.budzet-za-gradane.html

Буџет Града Бијељина: www.sobijeljina.org/cir/89.budzet-grad-a-bijeljina.html

Open
Society Fund
Bosnia & Herzegovina

Fond
otvorenog društva
Bosna i Hercegovina

CDN
misli radionica